

ALEKSANDR SOLŽENITSÕN
Lenin Petrogradis
Lenini-peatükid „Punasest rattast”

Vene keelest tõlkinud Jaana Peterson

Rong hilines sel korral veelgi rohkem, oodati kaua. Kuid siis juba lähenesid vedurituled, perrooni kaugemas otsas lõi kõlama „Marseljees”, tervitushüüded – ja liiguti sealt siia, liiguti muusika taktis, spaleeride vahel, nägudemeri, rohkete lilledega. Ja kõige ees sagis Šljapnikov nagu tseremooniameister: „Lubage, seltsimehed, lubage!... Andke, seltsimehed, teed... Andke ometi teed!” Tšheidze ja Skobelev võtsid keset keiserlikku tuba poosid sisse.

Tugevad poisid kandsid Leninit kätel päris sissepääsuni välja. Aga sisse Lenin isegi ei kõndinud, vaid jooksis vudival sammul, nagu ei tuleks ta rongilt, vaid läheks rongile – ümmargune must kaabu peas, ise ruske –, ning Kollontai ulatas talle uhke punase kimbu. Tema järel sisenes nii umbes kolmkümmend inimest, ühele noorele kräsupäisele kohmardile pisteti ka kimp pihku, kuid palju väiksem, ja enamlased sulgesid välisukse, lubamata perroonilt sisse liigset publikut. Vaksalipoolne uks oli juba niigi suletud, aga see oli klaasist, lai, kahe poolega, ja läbi selle vahtisid paljud, üksteise vastu litsutult.

Toa keskel pörkas Lenin – liikumistuhinas – peaaegu otsa Tšheidzele, ootamatule takistusele, ja peatus. Tundnuks ta ära Tšheidze, keda oli juba hulga aastaid sajanud, poleks ta ehk seisma jäänud, kuid Tšheidze alustas oma sügavas sünguses tervituskõnet. Ent rõõmustavaid sõnu oli seal vähe ja juba kolmandast fraasist kõlas läbi, et revolutsiooni kaitsmiseks ei ole vajalik mitte lahkulöömine, vaid demokraatia ridade ühteliitmine, tuleb sammuda koondatud ridadena, et kindlustada revolutsioonilisi võite, kaitsta rünnakute eest, ning täitevkomitee loodab, et neid eesmärke jagab ka tervitav.

Aga Lenin, kohtumisest kõvasti erutatud, ei kulutanud isegi viisakusest sellele manitsusele hetkegi, ei vaadanud Tšheidze poolegi, vaid keerutas vilgast pead enesekindlalt, kohendas kimbus lilli, heitis pilgu stukklaele, toas seisjatele, otsides silmadega oma kuulajat ja kedagi siin ikkagi kokku loendades, lisaks veel klaasukse taga uudishimutsejad, vastas neile:

„Kallid seltsimehed soldatid, madrused ja töölised! Mul on hea meel tervitada teie isikus ülemaailmse proletaarlaste armee eelsalka! Röövellik imperialistlik sõda käivitab kodusõja üle kogu Euroopa. Ülemaailmse sotsialistliku revolutsiooni koidik on juba loitnud! Elagu sotsialistlik revolutsioon!”

Nüüd hakkas Gimmer värisema: kuidas ta ometi oli ise, oma Vene revolutsiooni argiaskeldustes, selle üleeuroopalise protsessi maha maganud? Nagu oleks leek päris näo ligi tõstetud: kuidas? juba loidab ja kõikjal? Häm-m-mastav! Ja kui zimmerwaldlik see on! Vägagi, vägagi...

Aga sellega kõne lõppeski, mingeid sündmusi siin ei arenenud, Lenin ei pööranud täitevkomiteele kopika eestki tähelepanu (ega märganud ka Gimmerit, ei eristanud), ent juba pahvatasid klaasused tema ees lahti ja ta sööstis paraadtrepile ning edasi väljakule, tuhandete hõigete, mitme orkestri ja helgiheitjate saatel.

Lenin sööstis mööda nagu komeet! Nagu komeet! – ning lummutas täielikult Gimmeri ja tõmbas endale sappa, juba päris saba lõppu, kõigi taha, enam mitte tunnistama teist kõnet, vaid ainult päris protsessiooni lõpus kaasa voolama, pealegi samasse Peterburgskaja Storona linnaossa, kus ise elas. Aga ka Kolmainu väljakult ei keeranud Gimmer kodu poole Karpovkale, vaid kõndis Krzesińska lossini välja – see oli tuledesäras, illumineeritud isegi

väljastpoolt ja rohkete punaste lippudega, aga rõdul lõpetas Lenin kähedaks muutunud häälel juba järgmist kõnet:

„...ekspluataatorite kasuahnuse nimel rahvaste hävitamine... Kodumaa kaitsmine on võlts loosung, see on ühtede kapitalistide kaitsmine teiste eest.”

Oh kui otsekoheselt, kui alasti, kui kartmatult! Pühad tõesed sõjast ja ei mingit salatsemist! Samas kui ebadiplomaatiliselt, isegi tahumatult. Jah! Nii võib sõdurite massi kiiresti lükata teadlikkuse poole, aga võib ka tõmmata endale kaela šovinismi terava vastulöögi.

LR 2019, nr. 21–23, lk. 8–10